

Asia: VN/3884/2020

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma

Lausunnonantajan näkemykset saavutettavuuden edistämisen tavoitteista

Tavoite 1

1

Lisähuomioita tavoitteesta 1

Kuuloliitto näkee erittäin tärkeänä, että lain tasolla kirjattaisiin yliopistoille ja ammattikorkeakouluille velvoite edistää saavutettavuutta. Kuuloliiton tiedossa on, että korkeakouluilla ole riittävästi tietoa eri tavoin vammaisten opiskelijoiden, kuten kuulovammaisten, tarpeista opiskeluissa. Monella kuulovammaisella korkeakouluopiskelijalla on kokemuksia siitä, kuinka he joutuvat itse selvittämään monia asioita, eikä korkeakouluissa ole mietitty valmiiksi saavutettavuuteen liittyviä kysymyksiä. Jos esteettömyys- ja saavutettavuuskysymyksiä ei ole mietitty etukäteen korkeakouluissa, voi se lähtökohtaisesti jo estää osaa opiskelijoista hakeutumaan korkeakoulutukseen.

Tavoite 2

1

Lisähuomioita tavoitteesta 2

Saavutettavuussuunnitelman tekeminen on erittäin kannatettavaa. Kuuloliitto esittää, että suunnitelman tekoon osallistetaan myös vammaiset opiskelijat ja heitä edustavat järjestöt.

Tavoite 3

1

Lisähuomioita tavoitteesta 3

-

Tavoite 4

1

Lisähuomioita tavoitteesta 4

Suomessa on erittäin huonosti saatavilla säännöllistä ja systemaattisesti kerättyä tietoa vammaisten korkeakouluopiskelijoiden tilanteesta. Laadukkaita yksittäisiä tutkimuksia on, mutta tilanteen kokonaiskuvan tunnistamiseksi ja kehityksen seuraamiseksi olisi tärkeää luoda indikaattoreita, jotka selvittävät vammaisten, kuten kuulovammaisten, opiskelijoiden tilanteen kehittymistä korkeakoulutuksessa.

Tavoite 5

1

Lisähuomioita tavoitteesta 5

Saavutettavuusfoorumiin on tärkeää kutsua myös kattavasti eri tavoin vammaisia opiskelijoita ja heitä edustavia järjestöjä mukaan.

Tavoite 6

2

Lisähuomioita tavoitteesta 6

-

Tavoite 7

1

Lisähuomioita tavoitteesta 7

Digitaalista palveluympäristöä luotaessa on tärkeää varmistaa, että siitä tulee jo alusta alkaen eri tavoin vammaisille, kuten kuulo- ja näkövammaisille, saavutettava ympäristö. Jo suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon erilaisten digipalvelukäyttäjien tarpeet ja varmistaa, että alusta luodaan sellaiseksi, joita kaikkien on mahdollista käyttää.

Tavoite 8

1

Lisähuomioita tavoitteesta 8

-

Tavoite 9

-

Lisähuomioita tavoitteesta 9

-

Tavoite 10

-

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 11

-

Tavoite 12

-

Lisähuomioita tavoitteesta 12

-

Tavoite 13

-

Lisähuomioita tavoitteesta 13

-

Tavoite 14

1

Lisähuomioita tavoitteesta 14

Kuuloliitto näkee koulutuksen erittäin tärkeänä keinona lisätä saavutettavuusosaamista. Suunnitelmassa koulutuksesta puhutaan vielä hyvin yleisellä tasolla. Kuuloliitto näkee, että koulutuksien suunnitteluun on hyvä ottaa mukaan esimerkiksi eri tavoin vammaisia opiskelijoita ja vammaisjärjestöjä. Saavutettavuuskoulutuksissa on tärkeää tunnistaa eri tavoin vammaiset henkilöt ja heidän yksilölliset tarpeensa opinnoissa ja korkeakouluympäristöissä.

Tavoite 15

1

Lisähuomioita tavoitteesta 15

On erittäin tärkeää ottaa vammaiset opiskelijat mukaan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Tavoite 16

1

Lisähuomioita tavoitteesta 16

Tavoite on kannatettava mutta Kuuloliitto esittää, että tavoitteeksi otetaan myös ableismin poistaminen korkeakoulutuksesta ja korkeakouluympäristöistä ja opiskelukäytännöistä. Ableismi on vammaisiin kohdistuvaa syrjintää ja se voi ilmetä esimerkiksi esteellisinä ympäristöinä ja muina esteinä mm. toimintatavoissa ja käytännöissä.

Tavoite 17

1

Lisähuomioita tavoitteesta 17

Oppimateriaalien ja opetuksen saavutettavuuden edistämässä ja varmistettava on tunnistettava vammaisten opiskelijoiden moninaisuus ja erilaiset tarpeet.

Tavoite 18

1

Lisähuomioita tavoitteesta 18

-

Tavoite 19

1

Lisähuomioita tavoitteesta 19

-

Tavoite 20

1

Lisähuomioita tavoitteesta 20

-

Tavoite 21

1

Lisähuomioita tavoitteesta 21

On erittäin tärkeää varmistaa, että kuulovammaisilla korkeakouluopiskelijoilla on mahdollisuus yksilöllisiä tarpeita vastaaviin mukautuksiin. Konkreettisesti tämä voi näkyä tehtävien mukautuksessa, esimerkiksi pelkkään ääneen perustuva materiaalin rinnalla on tarjolla myös kirjallista materiaalia. Lisäksi esim. kuulovammaisia opettavien opettajien on sitouduttava opiskelijan tarvitseman ryhmäkuuntelulaitteen käyttöön ja pidettävä laitteen lähetintä.

Tavoite 22

1

Lisähuomioita tavoitteesta 22

Eri tavoin vammaisten opiskelijoiden tilanteesta ja tarpeista on tärkeää saada lisää tietoa.

Tavoite 23

1

Lisähuomioita tavoitteesta 23

-

Tavoite 24

1

Lisähuomioita tavoitteesta 24

Kuuloliitto kannattaa tavoitetta mutta korostaa samalla, että on varmistettava se, ettei ns. SORA-lainsäädäntöä tulkita virheellisesti. Kuuloliiton tietoon on tullut tapauksia, joissa sora-lainsäädäntöä on tulkittu sen tavoitteiden vastaisesti. SORA-lainsäädännön perusteella ei saa automaattisesti sulkea pois kuulovammaisilta tiettyä aloja vaan tulee selvittää, mitkä ovat opiskelijan mahdollisuudet pärjätä kyseisellä alalla opiskeluissa käytettävien kohtuullisten mukautusten turvin. Oppilaitos on velvollinen tekemään opiskelijan tarvitsemat kohtuulliset mukautukset. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esim. sen varmistamista, että ammattikorkeakouluopintoihin kuuluvissa pakollisissa työharjoitteluissa opiskelijalla on käytössään tarvittavat mukautukset (esim. ryhmäkuuntelulaitteet) ja harjoittelupaikassa huomioidaan kommunikaatitavoissa opiskelijan tarpeet ja toimitaan saavutettavasti.

Viestinnän saavutettavuus on tärkeää, ja kuulovammaisten hakijoiden kohdalla on varmistettava, että kaikki ääneen perustuva materiaali on aina myös tekstimuodossa saatavilla.

Tavoite 25

1

Lisähuomioita tavoitteesta 25

On erittäin tärkeää varmistaa, että pääsykokeissa oleva mahdollinen äänimateriaali on aina saatavilla myös tekstimuodossa. Näin varmistetaan se, että kuulovammaisella hakijalla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua kokeisiin.

Tavoite 26

1

Lisähuomioita tavoitteesta 26

-

Tavoite 27

-

Lisähuomioita tavoitteesta 27

-

Tavoite 28

-

Lisähuomioita tavoitteesta 28

-

Tavoite 29

-

Lisähuomioita tavoitteesta 29

-

Tavoite 30

1

Lisähuomioita tavoitteesta 30

-

Tavoite 31

1

Lisähuomioita tavoitteesta 31

-

Tavoite 32

1

Lisähuomioita tavoitteesta 32

-

Tavoite 33

1

Lisähuomioita tavoitteesta 33

Tavoite on erittäin tärkeä. Kuuloliitto korostaa, että fyysiseen saavutettavuuteen tulee aina lukea kuuluvaksi myös kuunteluympäristöjen saavutettavuus, kuten induktiosilmukat tai muu äänensiirtojärjestelmä kaikissa niissä korkeakoulujen tiloissa, jossa puheen kuuntelu on oleellinen

osa tilan toimintaa tai palvelua. Vuonna 2020 on ilmestynyt uusi Suomalainen induktiosilmukkaopas, jossa on olennaista tietoa induktiosilmikoista ja niiden merkityksestä sekä niiden asentamisessa huomioitavista seikoista. Opas löytyy Kuuloliiton verkkosivuilta <https://www.kuuloliitto.fi/wp-content/uploads/2021/03/Suomalainen-induktiosilmukkaopas.pdf>

Tavoite 34

1

Lisähuomioita tavoitteesta 34

Esteettömyyskartoituksessa on arvioitava myös korkeakoulujen tilojen kuunteluympäristöjen esteettömyyttä

Tavoite 35

1

Lisähuomioita tavoitteesta 35

Kuuloliitto korostaa, että esteettömyys tulee varmistaa aina myös kuunteluympäristöjen osalta.

Tavoite 36

1

Lisähuomioita tavoitteesta 36

Kuuloliitto näkee erittäin tärkeänä, että korkeakouluissa työskentelevien tietämystä digipalvelujen saavutettavuuslain vaatimuksista lisätään. Kuuloliiton tietoon on tullut tapauksia, joissa on yritetty tulkita lakia niin, että pystyttäisiin välttämään videoiden tekstitysvastuu. Tämä ei ole ollut lain tarkoitus vaan videomateriaali tulee tehdä aina lähtökohtaisesti saavutettavaksi ja varmistaa tekstitys.

Tavoite 37

1

Lisähuomioita tavoitteesta 37

-

Tavoite 38

1

Lisähuomioita tavoitteesta 38

Viestinnän monikanavaisuus on tärkeää ja on varmistettava, että kaikesta ääneen perustuvasta viestinnästä on tarjolla myös tekstivastine.

Tavoite 39

1

Lisähuomioita tavoitteesta 39

Tiedottamisessa tulee ottaa huomioon myös viittomakieliset opiskelijat.

Tavoite 40

1

Lisähuomioita tavoitteesta 40

-

Tavoite 41

1

Lisähuomioita tavoitteesta 41

-

Tavoite 42

1

Lisähuomioita tavoitteesta 42

-

Tavoite 43

1

Lisähuomioita tavoitteesta 43

-

Tavoite 44

1

Lisähuomioita tavoitteesta 44

-

Tavoite 45

1

Lisähuomioita tavoitteesta 45

-

Tavoite 46

1

Lisähuomioita tavoitteesta 46

-

Tavoite 47

1

Lisähuomioita tavoitteesta 47

-

Tavoite 48

1

Lisähuomioita tavoitteesta 48

-

Tavoite 49

1

Lisähuomioita tavoitteesta 49

-

Tavoite 50

1

Lisähuomioita tavoitteesta 50

Tavoite 50 on kirjoitettu hyvin yleisellä tasolla ja sitä voisi tarkentaa esimerkiksi kohderyhmän määrittelyllä, eli kenen tietoisuutta lisätään. Kuuloliitto näkee tietoisuuden lisäämisen tärkeänä kaikissa eri korkeakoulutuksen ammattiryhmissä ja opiskelijoiden kesken. Lisäksi ei riitä, että vammaisten mahdollisuuksia edistetään vaan tavoitteeksi tulee ottaa vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen varmistaminen.

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

-

Lavikainen Hanne
Kuuloliitto ry